

bruge denne Paastand til Forklaring af afvigende Bevægelser i de tre Landes Bankud- og Indlaan, naar man tager i Betragtning, at hine Aars danske Bankstatistik opgjordes saa summarisk, at Indlaanene altid oversteg Udlaanene, medens Tallene for Sverige og Norge viser det modsatte Forhold. Heller ikke f. Eks. Beregningerne over den effektive Betalingsmiddelmængde, der fremkommer (S. 142) ved at dividere Produktet af Vareforsyningsindeks og Pristallet ind i Tallet for den totale Betalingsmiddelmængde, føler jeg mig ganske sikker overfor. Thi hvis Varerne har cirkuleret hurtigere („Kædehandelen“), stiger Vareforsyningsindeks tilsvarende, og Forskellen mellem total og effektiv Betalingsmiddelindeks forsvinder.

Men disse og andre Indvendinger er ikke afgørende for et Forsøg som det foreliggende. Ingen kyndig vil paa alle Punkter vente uomtvistelige Resultater af et saadant Arbejde, men enhver, der kender Vanskelighederne, vil med Glæde og Udbytte følge Forf. igennem hans Bog. Det maa sikkert være en af den Slags Bøger, Marshall tænker paa, naar han i „Memorials“ skriver: „Jeg maa hævde, at det tilgrundliggende i Økonomens Arbejde er at udrede de sammenhængende Virkninger af samvirkende Aarsager; ved det Arbejde er det nødvendigt at anvende Teoriens almindelige Principer, men det er lige saa nødvendigt at foretage en omfattende og indgaaende Undersøgelse af Kendsgemningerne; og kun en Kombination af disse to Arbejdsmaader kan siges at være rigtig Samfundsvidenskab.“

E. C.

ALVIN HARVEY HANSEN: *Business-Cycle Theory, Its Development and Present Status*. 206 Sider. Giin and Company 1927.

Paa et Forskningsomraade, der er saa lidet klarlagt som Tilfældet er med Spørgsmaalet om Konjunkturbevægelserne, og hvor saa mange forskellige Forklaringer er falbudt, uden at det forløsende Ord er sagt, er det praktisk, at der med Mellemrum fremkommer en Slags Kompendium, hvori der holdes Revy over de forskellige Bidrag til Problemets Løsning, og hvori det søges konstateret, hvor langt man i Øjeblikket er kommet, og hvad der endnu staar tilbage at udrette.

Det foreliggende Værk kan i nogen Grad gøre det ud for et saadant Kompendium, uden at det i saa Henseende er fuldt tilfredsstillende. Forf. giver ganske vist en Fremstilling og tildels en Kritik af de forskellige Typer af Konjunkturteorier

bruge denne Paastand til Forklaring af afvigende Bevægelser i de tre Landes Bankud- og Indlaan, naar man tager i Betragtning, at hine Aars danske Bankstatistik opgjordes saa summarisk, at Indlaanene altid oversteg Udlaanene, medens Tallene for Sverige og Norge viser det modsatte Forhold. Heller ikke f. Eks. Beregningerne over den effektive Betalingsmiddelmængde, der fremkommer (S. 142) ved at dividere Produktet af Vareforsyningsindeks og Pristallet ind i Tallet for den totale Betalingsmiddelmængde, føler jeg mig ganske sikker overfor. Thi hvis Varerne har cirkuleret hurtigere („Kædehandelen“), stiger Vareforsyningsindeks tilsvarende, og Forskellen mellem total og effektiv Betalingsmiddelindeks forsvinder.

Men disse og andre Indvendinger er ikke afgørende for et Forsøg som det foreliggende. Ingen kyndig vil paa alle Punkter vente uomtvistelige Resultater af et saadant Arbejde, men enhver, der kender Vanskelighederne, vil med Glæde og Udbytte følge Forf. igennem hans Bog. Det maa sikkert være en af den Slags Bøger, Marshall tænker paa, naar han i „Memorials“ skriver: „Jeg maa hævde, at det tilgrundliggende i Økonomens Arbejde er at udrede de sammenhængende Virkninger af samvirkende Aarsager; ved det Arbejde er det nødvendigt at anvende Teoriens almindelige Principer, men det er lige saa nødvendigt at foretage en omfattende og indgaaende Undersøgelse af Kendsgemningerne; og kun en Kombination af disse to Arbejdsmaader kan siges at være rigtig Samfundsvidenskab.“

E. C.

ALVIN HARVEY HANSEN: *Business-Cycle Theory, Its Development and Present Status*. 206 Sider. Giin and Company 1927.

Paa et Forskningsomraade, der er saa lidet klarlagt som Tilfældet er med Spørgsmaalet om Konjunkturbevægelserne, og hvor saa mange forskellige Forklaringer er falbudt, uden at det forløsende Ord er sagt, er det praktisk, at der med Mellemrum fremkommer en Slags Kompendium, hvori der holdes Revy over de forskellige Bidrag til Problemets Løsning, og hvori det søges konstateret, hvor langt man i Øjeblikket er kommet, og hvad der endnu staar tilbage at udrette.

Det foreliggende Værk kan i nogen Grad gøre det ud for et saadant Kompendium, uden at det i saa Henseende er fuldt tilfredsstillende. Forf. giver ganske vist en Fremstilling og tildels en Kritik af de forskellige Typer af Konjunkturteorier

og slutter ogsaa med at opgøre Status (det sidste Kapitel hedder: „The present Status“), men denne Opgørelse har det til fælles med saa mange andre Statusopgørelser, at den ikke efterlader noget absolut klart Billede af Situationen. Der er rigelig Mulighed for, at de forskellige Aktiver er overvurderet, saaledes at vi staar daarligere i det, end Opgørelsen lader formode; ja, der er vel ogsaa Mulighed for, at en Rekonstruktion er nødvendig for at kunne bygge det hele op paa et sundere Grundlag.

Men selv om det maa erkendes, at det ikke i den foreliggende Afhandling er lykkedes Forf. klart at opstille de Problemer med Hensyn til Konjunkturbevægelserne, som det er forbeholdt Fremtidens Forskere at løse, er hans Værk dog et betydeligt Bidrag til Orientering i den Labyrint, som Litteraturen om dette Emne er.

En Ulempe ved Afhandlingen er det, at den ikke oprindeligt har været tænkt som et Kompendium. Dens syv første Kapitler, omfattende 186 Sider af Bogens samlede 206 Tekstsider, har nemlig været anvendt som en Prisafhandling, der tog Sigte paa en Kritik af en af de to amerikanske Forfattere Foster og Catchings fremsat Teori¹⁾.

Denne Teori, der er en Variant af den kendte Underkonsumtionsteori, og over for hvilken alle de kendte Argumenter mod denne med god Ret kan anføres, fortjener ikke saa udførlig en Omtale, som den faar, og som nødvendigvis maa ske paa Bekostning af den Fremstilling og Kritik der bliver til overs til andre mere plausible Forklaringer af Konjunkturbevægelsernes Natur og Aarsager.

Forf., der i et tidligere Værk²⁾ sluttede sig nær til Hawtreys Anskuelse, at Samfundets Kreditmekanisme er et nødvendigt Gennemgangsled for alle de Kræfter, der paavirker den økonomiske Aktivitet generelt, erklærer nu, at han har opgivet dette Standpunkt. Han hører nu til, hvad man kunde kalde den „syntetiske“ Skole. Denne Skole gør gældende, at man ikke kan pege paa noget enkelt Fænomen, der er af afgørende Betydning for Konjunkturbevægelserne, men at en Række forskellige Momenter fremkalder de cykliske Bevægelser i den økonomiske Aktivitet. Ud fra denne Betragtning anses alle de mere rimelige Teorier for at være holdbare, idet de blot lægger særlig Vægt paa et af de Momenter, der paavirker Konjunkturbevægelserne.

¹⁾ Se William T. Foster og Waddil Catchings: „Profit“. 1925.

²⁾ A. H. Hansen: Cycles of Prosperity and Depression. 1921.

Man kunde imidlertid ogsaa ud fra denne i mange Henseender bekvemme Tankegang komme til det modsatte Resultat, nemlig at ingen af de opstillede Teorier er holdbare, idet de jo netop som Regel tillægger et enkelt Moment den absolut afgørende Betydning.

Bogen slutter med en omfattende Fortegnelse over Litteratur, der beskæftiger sig med Konjunkturbevægelserne.

Jørgen Pedersen.

WILLARD LONG THORP: *Business Annals*, 380 Sider.

HARRY JEROME: *Migration and Business Cycles*, 256 Sider. National Bureau of Economic Research, Inc. New York 1926.

Blandt de mange Institutioner, der i de senere Aar er oprettet rundt om i Landene og særlig i De forenede Stater med det Formaal at udforske sociale og økonomiske Emner, er „The National Bureau of Economic Research“ i New York en af dem, der har ladet høre mest fra sig.

Denne Institution oprettedes i 1920 for, som det hedder i en Programudtalelse, „at imødekomme et voksende Krav om nøjagtig og upartisk Fremstilling af en Række Fakta af Betydning ved Behandlingen af økonomiske, sociale og industrielle Problemer“.

Bureauet har en Bestyrelse bestaaende dels af Repræsentanter for Erhvervslivets forskellige Grene, dels af Repræsentanter for en Række Universiteter. Under denne Bestyrelses formelle Ansvar udføres det videnskabelige Arbejde af en saakaldt „Research Staff“, et videnskabeligt Personale med de to kendte Professorer Edwin F. Gay og Wesley C. Mitchell i Spidsen; iøvrigt bestaar denne Stab af en Række yngre Videnskabsmænd.

Bureauet har i den korte Tid, det har bestaaet, udsendt en anelig Række Værker af historisk, økonomisk og sociologisk Art. Det, der særlig præger disse Arbejder, er, at de er blevet til paa Grundlag af en Indsamling og Bearbejdelse af et uhyre Materiale, væsentligst af statistisk Art, og deres Betydning vil antagelig hovedsageligt komme til at ligge i, at disse vældige Materialesamlinger vil komme samtlige Forskere til gode inden for Socialvidenskaberne.

Et af de Emner, Bureauet særligt har dyrket, er Udforskningen af de saakaldte Konjunkturbevægelser. Næsten alle de